

STRATEGISCHE OPGAVEN VOOR MEIERIJSTAD IN DE NIEUWE BESTUURSPERIODE

MEIERIJSTAD

INLEIDING

Ook in de komende bestuursperiode staan we voor belangrijke strategische opgaven in Meierijstad. Een aantal opgaven is in kaart gebracht en in dit document beschreven. De basis voor deze beschrijving is een verbijzondering van de trendstudie van Platform31 voor Meierijstad, ambtelijke voorbereidingen en een gedachtewisseling met de ambtelijke organisatie in vier uitgebreide deelsessies op 22 juni jl.

DE FYSIEKE OPGAVEN VOOR MEIERIJSTAD

Een strategische vraag die de politieke partijen, raad en college moeten beantwoorden, is of Meierijstad aan één of meerdere opgaven een hogere prioriteit wil toekennen dan aan andere. En ook of men bij de aanpak van de opgave(n) voorop wil lopen, risico's wil nemen en/of maximaal de kansen probeert te benutten. Of juist dat men er voor kiest om de ontwikkelingen af te wachten en volgend te zijn (mede om geen (te) grote risico's te lopen).

Versterken en verbeteren van de stedelijke gebieden

Door bundeling van woon-werklocaties, het stapelen van functies en een gevarieerd aanbod van werk en voorzieningen, kunnen door de inwoners op korte afstand méér banen en voorzieningen bereikt worden. De combinatie van meerdere stedelijke functies (wonen, werken, voorzieningen, e.d.) heeft voordelen. Het komt de levendigheid ten goede, verbetert de bereikbaarheid, leidt tot minder autogebruik, bevordert zorgvuldig gebruik van de toch al schaarse ruimte en is maatschappelijk het meest doelmatig en effectief. Door de dominantie van de auto te verminderen, ontstaat meer ruimte voor lopen, fietsen en openbaar vervoer (in diverse vormen). De verbeterde luchtkwaliteit en het bewegen komt de gezondheid van de inwoners ten goede. De strategische keuze voor verdichting kan er voor zorgen dat de dorpen en het buitengebied groen blijven en die specifieke kwaliteit kunnen behouden. De winst in gezondheid bij deze strategische opgave is daarentegen niet vanzelfsprekend. De gezondheid kan onder druk komen te staan als door de verdichting groen verloren gaat. Het is ook niet automatisch zo dat de investeringen in de stedelijke gebieden bijdragen aan de klimaatadaptatie en aan de energietransitie. Als deze keuze wordt gemaakt zou dit kunnen betekenen dat er minder middelen beschikbaar zijn voor de dorpen.

Zorgen voor een nieuwe balans in het landelijk gebied

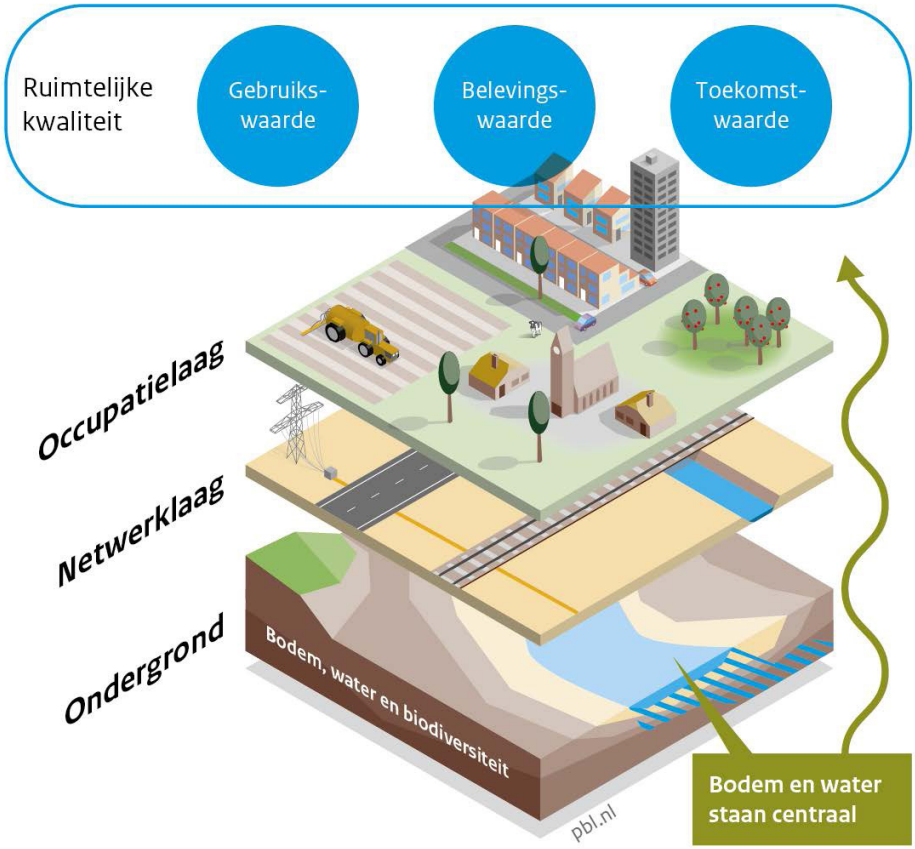
Er is behoefte aan een nieuwe balans in het landelijk gebied. De landbouw moet veranderen naar een kringlooplandbouw. Daardoor zijn er minder stikstofdeposities en een lager gebruik van pesticides. Dit zorgt ervoor dat de biodiversiteit niet verder achteruit gaat, de bodemstructuur verbetert en water beter vastgehouden wordt. Daarnaast wordt er een toenemend beroep gedaan op het buitengebied voor de bouw van nieuwe woningen, bedrijfsterreinen en verdozing. Denk hierbij ook aan de duurzaamheidstransities (energietransitie, transitie naar een circulaire economie, voedseltransitie en klimaatadaptatie).

Maar hoe dat te realiseren? Kunnen we (overheden, burgers, consumenten) aan de gevolgen van droogte, uitputting van de grond, het verlies aan biodiversiteit en stikstofdeposities een financiële waarde toekennen? Om deze waarde vervolgens via prijzen en/of belastingen ten goede laten komen aan de boeren. De boeren ontvangen op deze wijze een vergoeding voor hun bijdrage aan de bescherming van milieu en klimaat. Een vergoeding die het verlies aan opbrengsten van reguliere landbouwproducten kan compenseren. Hiermee kan het landschap aan kwaliteit winnen en ontstaan nieuwe economische activiteiten. Daar staan de hogere prijzen en/of hogere belastingen voor consumenten en burgers tegenover. Kiest de samenleving om de kwaliteit van het landschap te vergroten, de boeren te helpen bij hun transitie en voor hogere prijzen en/of belastingen? Meierijstad kan uit eigen belang in dit maatschappelijke debat een positie innemen. Meierijstad kan kiezen om in deze ontwikkeling koploper te zijn en te innoveren en ruimte te geven aan experimenten. Zo verbetert het buitengebied zo snel mogelijk, krijgen boeren een nieuw toekomstperspectief en ontstaat er een nieuwe balans. Meierijstad kan daarentegen ook kiezen om af te wachten wat Europa, het Rijk of de provincie oplegt voor het buitengebied en daarmee op ongewisse wijze en veel later de nieuwe balans realiseren.

Naar een nieuwe balans, bodem en water centraal

Gewenste situatie

Waardes in balans, bodem en water centraal

Bron: PBL

Een aantrekkelijke gemeente zijn en blijven voor bestaande en toekomstige inwoners

Voor zowel huidige als toekomstige inwoners en werknemers in Meierijstad is het belangrijk dat er aantrekkelijke en gevarieerde woon-, werk- en leefmilieus zijn. Dit maakt het mogelijk, en waarschijnlijk, dat meer mensen er voor kiezen om in Meierijstad te komen wonen. Met de krimpende beroepsbevolking in de toekomst is dit ook een dwingende noodzaak. De kleiner wordende beroepsbevolking heeft de woonplaats voor het uitkiezen. In de Randstad en in de toekomst overal kiezen mensen in eerste instantie de beste woon- en leefomgeving en kijken vandaaruit welke banen beschikbaar zijn in de omgeving. Uiteindelijk zullen de bedrijven zich vooral daar vestigen waar de (schaarse) mensen nog zijn. Zo volgt werken het wonen. Als Meierijstad in de concurrentiestrijd met andere gemeenten en regio's onvoldoende aantrekkelijk is om te wonen en te leven dan wordt de tendens van de krimpende beroepsbevolking niet omgebogen. En deze krimpende beroepsbevolking bedreigt de economische ontwikkeling, belemmert de groei van bedrijven en maakt het leveren van publieke diensten steeds moeilijker.

Met de sterk vergrijzende bevolking van Meierijstad is het van belang dat er allerlei vormen van nieuwe huisvesting komen: tussen enerzijds het verpleegtehuis en anderzijds de oude (eengezins)woning waar men gewend is te wonen (en vaak niet weg wil). Het gaat om aanleunwoningen, knarrenhoven, groepswoonvormen, woonzorgconcepten, zorghotelappartementen, etc. Hiermee komt ook de grote eengezinswoning die men achterlaat beschikbaar voor nieuwe jonge gezinnen.

Bij deze strategische keuze moet Meierijstad duidelijk kiezen. Met de vele kernen in Meierijstad is er reeds een grote variatie aan woon-, werk-, leefmilieus en type woningen. Dit is alvast een troefkaart voor Meierijstad. Maar met één troefkaart is het spel nog niet gewonnen. Er zijn duidelijke keuzes nodig voor welke doelgroep men vooral aantrekkelijk wil zijn: eigen jongeren, starters, jonge gezinnen, kenniswerkers, arbeidsmigranten, ouderen, vestigers vanuit de regio? De keuze is nodig omdat elke groep zijn eigen specifieke behoefte en woonwensen heeft waarop ingespeeld moet worden om aantrekkelijk te zijn en te blijven. Keuzes zijn ook nodig om de mobiliteit zodanig te verbeteren dat bedrijven en banen goed bereikbaar zijn en blijven.
Die duidelijke keuzes zijn ook nodig om de bestaande woningvoorraad geschikt te maken voor de toekomst. Past de woningvoorraad bij de veranderende huishoudenssamenstelling (ouder en meer alleenstaand)? Kan de woningvoorraad beter geschikt gemaakt worden en hoe dan? De bestaande woningvoorraad is daarbij veel omvangrijker dan het aantal nieuwe woningen dat nog gebouwd gaat worden in Meierijstad. Dus voor Meierijstad is een keuze om prioriteit te geven aan de goede nieuwe woning op de juiste plaats of om prioriteit te geven aan het met steun van de gemeente verbeteren en aanpassen van de omvangrijke bestaande woningvoorraad.

Klimaatadaptatie en klimaatmitigatie

Aan klimaatverandering valt niet meer te ontkomen. De opwarming van de aarde gaat door. De zeespiegel stijgt en neerslagpatronen veranderen. Nederland, de regio en Meierijstad moeten zich aanpassen aan de temperatuurstijging, hittestress, droogte, piekbuien, overstromingen, natte voeten, uitvallende vitale systemen en verlies aan biodiversiteit. Met het klimaatadaptatie van Meierijstad kunnen alle investeringen in wonen, openbare ruimte en infrastructuur bijdragen aan klimaatmitigatie en -adaptatie. Er kan ingezet worden op anders bouwen (groene daken, hangende tuinen, gescheiden rioleringen, opvang van eigen regenwater). Er kan ingezet worden op een andere inrichting van de openbare ruimte (wadi's, waterbergingen, steenbreuk). Ook kan men kiezen voor het robuust maken van de vitale infrastructuur (elektriciteit, ICT, wegen) of op het beschermen van het cultureel erfgoed. Er valt dus iets te kiezen.

De Raad voor leefomgeving en infrastructuur (Rli) verwacht dat de vier duurzaamheidsopgaven (energietransitie, voedseltransitie, transitie naar een circulaire economie en klimaatadaptatie) op regionaal niveau steeds beter met elkaar verbonden worden. En dat de regio die daar het snelst in slaagt en de duurzaamheidsopgaven weet te verbinden met de overige regionale opgaven (ruimte voor bedrijvigheid, voedsel, toerisme, kwaliteit buitenruimte, e.d.) vooral de economische voordelen zal plukken, die er ook zijn. Wil Meierijstad voorop lopen en maximaal de kansen benutten? Of is de opgave te ingewikkeld, te complex en zijn er onvoldoende middelen, instrumenten en capaciteit om dat mogelijk te maken?

MEIERIJSTAD ALS INCLUSIEVE SAMENLEVING

Meierijstad wordt gekenmerkt door een beperkte sociale problematiek vergeleken met vergelijkbare steden. Toch komt er op Meierijstad een aantal ontwikkelingen af die het voor de politieke partijen, de raad en het college nodig maken om toekomstgerichte keuzes te blijven maken om Meierijstad een inclusieve samenleving te laten zijn.

Verminderen van de kansenongelijkheid en het versterken van de sociale cohesie

Versterkt door de coronacrisis is er in toenemende mate sprake van perspectief- en kansenongelijkheid tussen inwoners en groepen inwoners. De toenemende kansenongelijkheid is op vele terreinen zichtbaar. Op de woningmarkt, in het onderwijs, op de arbeidsmarkt, in koopkracht (problematische schulden, armoede) en in gezondheid, levensverwachting en gezonde levensjaren. De verschillen op één domein hangen vaak samen met die op een ander domein. Daarbij is landelijk het onderwijs een belangrijke motor van kansenongelijkheid geworden.

Deze verschillen vertalen zich ook in sterkere sociale scheidslijnen, in ruimtelijke uitsortering (buurten voor rijken, 'ons soort mensen' en armen), in een afname van de sociale cohesie en minder buurtcohesie. De politieke partijen, de raad en het college kunnen de handschoen oppakken en nadenken hoe gezorgd kan worden dat de kansenongelijkheid in Meierijstad niet groter wordt, zoals landelijk het geval is. Hoe komt Meierijstad van een individuele leefstijlaanpak (meer bewegen, gezonder eten) naar een integrale, samenhangende aanpak over vele beleidsterreinen heen (zorg, welzijn, participatie, activering, wonen, schulden, e.d.), zodat de gezondheidsverschillen tussen laag- en hoogopgeleide inwoners vermindert. Is het geaccepteerd dat in Meierijstad verschillen ontstaan in het wonen tussen 'ons soort mensen' en dat er sprake is van ruimtelijke uitsortering of wordt gestreefd naar gemengde wijken en buurten in de héle gemeente? En bij dat het laatste: waar wordt dan op ingezet?

Goede zorg organiseren voor de sterk groeiende groep ouderen in wijk, buurt en kern

De groep 80-plussers gaat de komende jaren sterk toenemen in Meierijstad. Vele van de oude ouderen zullen op enig moment behoefte hebben aan zorg. Omdat minder dan tien procent van de zorgbehoeftige ouderen hun zorg in een verpleeg- en verzorgingshuis krijgt, is meer dan negentig procent afhankelijk van de zorg in eigen wijk, buurt en kern. Om zelfstandig te kunnen blijven wonen, is het voor de ouderen ook belangrijk dat er in de directe nabijheid een huisarts, apotheek, buurtsuper, zorg- en welzijnsvoorzieningen én een goede woning zijn. Met de uitgestrektheid van Meierijstad en de vele wijken, buurten en kernen is het niet eenvoudig om in deze nabijheid van essentiële voorzieningen te voorzien. Dit vergt keuzes van de politieke partijen, raad en college. Kiest men voor ontmoetingsplekken, buurthuizen nieuwe stijl, kamers en restaurants van de wijk en het versterken van de dagbesteding in wijk, buurt en kern? Zet men in op nieuwe vormen van ouderenzorg (24/7 beschikbare zorg, wijkklinieken acute ouderenzorg, poliklinieken geriatrie)? Of juist op veel meer verzorgings- en verpleeghuizen in de gemeente?

Verminderen van de mismatches op de arbeidsmarkt

Ook Meierijstad en de regio worden geconfronteerd met hardnekkige mismatches op de arbeidsmarkt. Dit belemmert de economische ontwikkeling, stagneert de groei van ondernemingen en belemmert allerlei publieke diensten (onder andere zorg, onderwijs). De coronacrisis lijkt deze mismatches alleen maar te vergroten. In het licht van de krimpende beroepsbevolking in de komende jaren wordt dit een nog nijpender probleem dan het al was. Dit dwingt keuzes af van politieke partijen, raad en college. De keuze om de groepen die extra getroffen zijn (jongeren, flexwerkers, zzp'ers, e.d.) te ondersteunen en hoe. De keuze om de ouders en leerlingen voor te lichten over de beroepen waar veel vraag naar is. De keuze om in het arbeidsmarktbeleid veel beter in kaart te brengen hoeveel werknemers in welke bedrijven en sectoren vanwege de pensionering de arbeidsmarkt verlaten en te zorgen dat op tijd voldoende goed opgeleide nieuwe werknemers beschikbaar zijn. Dit vanuit de wetenschap dat de meeste baanopeningen tot stand komen vanwege vervanging. Of de keuze om bijstandsgerechtigden te verplichten om over een grotere afstand een baan te accepteren of juist om sancties te verlichten door méér rekening te houden met de menselijk maat en om bijvoorbeeld inwoners met een grote psychische beperking alternatieve dagbestedingen aan te bieden.

Leren in de uitvoering van het sociale beleid

Om Meierijstad een inclusieve samenleving te laten zijn, is het belangrijk om voldoende aandacht en middelen in te zetten voor het 'leren'. De stapsgewijze lerende aanpak (een stap zetten, evalueren, leren en een volgende stap zetten) is een logisch onderdeel van vernieuwen, innoveren en transformeren in de inclusieve samenleving. Tegelijkertijd is het makkelijker opgeschreven dan gedaan. Het vergt goede informatie, methodologische kennis, reflectieve professionals, intervisie, openheid en vertrouwen. Daarnaast is het verre van eenvoudig om betekenisvolle conclusies te trekken uit de zeer gevarieerde casuïstiek waar men in de uitvoering mee te maken heeft. De keuze voor de politiek is of men het bij goede ambities en intenties laat of dat men substantieel middelen, capaciteit en vaardigheden inzet voor een lerende aanpak en bijvoorbeeld pilots opzet met concrete doelstellingen en serieuze evaluaties die het mogelijk maken om de aanpak ná de evaluatie op- of af te schalen.

INSPELEN OP DE INFORMATIESAMENLEVING EN DE BEDRIJFSVOERING DAAROP INRICHTEN

Omdat de bedrijfsvoering volgend is, is het cruciaal dat de politieke partijen, raad en college duidelijk hun prioriteiten vaststellen. Op welke strategische keuzes wordt ingezet? Wat is de volgorde van de prioriteiten? Wil de gemeente voorop wil lopen op diverse strategische opgaven, beleidsterreinen? In informatie- en data-gestuurd werken, in informatieveiligheid of in serviceniveau naar de burgers? Belangrijke vragen omdat de gemeentelijke organisatie niet groot is ten opzichte van vergelijkbare gemeenten naar grootte. Voor de gemeentelijke organisatie en bedrijfsvoering is ook een belangrijk aandachtspunt dat op een aantal belangrijke terreinen (ICT, applicaties, versterken datagedreven werken) geen of onvoldoende middelen zijn gereserveerd voor de implementatie van vervangingen. Hierin moet gekozen worden. Bijvoorbeeld bepaalde diensten niet meer leveren, de automatisering laten verouderen of voor voldoende middelen zorgen.

Medewerkers: de drie V's verandervermogen, vitaliteit en vakmanschap

Vanwege de maatschappelijke transities en de bestuurlijke ambities verandert het werk van de medewerkers. Functies veranderen, verdwijnen en nieuwe functies ontstaan. Naast vakmanschap zijn in toenemende mate 21e -eeuwse vaardigheden nodig (communiceren, creatief denken en handelen, kritisch denken, probleemoplossend denken en handelen, samenwerken, sociale en culturele vaardigheden en zelforganisatie). Dit zijn vaardigheden die bij uitstek nodig zijn in de netwerksamenwerking en de opgavegerichte samenwerking met vele partijen en partners. Bovendien gaan de ontwikkelingen steeds sneller. Dit vergt flexibiliteit, wendbaarheid, verandervermogen, (willen) investeren in nieuwe vaardigheden en een leven lang ontwikkelen. Voor Meierijstad is een keuze om aan te sluiten bij deze ontwikkelingen, om te investeren in vitaliteit, wendbaarheid en vakmanschap of om dat niet te doen (bijvoorbeeld omdat men daar de financiële middelen niet voor wil en kan uittrekken). Het is voor de politiek een keuze voor de korte termijn of voor de lange termijn.

slo nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling Kennisnet

Informatie: digitale transformatie, informatiegestuurd werken, informatieveiligheid

De digitale informatie wordt omvangrijker, ingrijpender, gaat sneller en vergt extra en/of nieuwe investeringen en vaardigheden. De beloften zijn dat met de robotsoftware, kunstmatige intelligentie, algoritmen, chatbots e.d. repeterende, administratieve werkzaamheden efficiënter verricht kunnen worden en dat eenvoudige veelgestelde vragen digitaal kunnen worden beantwoord. De gewonnen efficiëntie kan worden ingezet om kwetsbare, digibete inwoners veel intensiever met een niet-digitale maatwerkaanpak te helpen.
De informatieveiligheid, de gemeentelijke organisatie vrijwaren van cyberaanvallen, de bescherming van persoonsgegevens en privacy vergen ook steeds meer investeringen en vaardigheden. De digitale transformatie en dienstverlening leiden tot een toegenomen vraag naar medewerkers die digitaal kunnen denken en gevoel hebben voor datawijsheid, -kwetsbaarheid, digitale vaardigheden en -structuren. Voor Meierijstad is een belangrijke afweging: zorgen wij dat wij zo'n aantrekkelijke werkgever zijn dat wij deze gevraagde mensen kunnen aantrekken of kunnen we nooit aantrekkelijk genoeg zijn voor dit schaarse arbeidsaanbod zodat wij onze ambities op dit terrein moeten temperen.

Excellente dienstverlening

Door velerlei incidenten in Nederland die vooral kwetsbare inwoners raken ontstaat er in toenemende mate oog voor het belang van de uitvoerbaarheid van beleid, goede dienstverlening en het méér toepassen van praktische wijsheid. Er komt meer aandacht voor het opruimen van bureaucratische barrières (zonder regels te overtreden), de menselijke maat, méér maatwerk en voor het geven van vertrouwen. In algemene zin kan meer handelen in vertrouwen bevorderd worden door terug te gaan naar de bedoeling. Door te zorgen voor betere beleidsuitvoering, minder achterdochtige bejegening van kwetsbare inwoners, beter luisteren en hulpvaardigheid. Of door vaker de telefoon te pakken, oog te hebben voor de mens achter het BSN-nummer, niet achter het bureau te blijven zitten maar juist actief contact zoeken met de bewoners. De politieke partijen, raad en college staan voor de keuze om te beoordelen hoe Meierijstad de uitvoering heeft georganiseerd en de burgers benadert. Is er ruimte voor verbetering en wil men verbeteringen gaan doorvoeren in de komende bestuursperiode?

DEMOCRATISCH BESTUREN EN AANSLUITEN BIJ HETGEEN VAN BELANG IS VOOR DE INWONERS

Profilering van de gemeente (wat voor gemeente wil Meierijstad zijn?)

Een duidelijke profilering van Meierijstad helpt om keuzes te maken in de prioritering van de strategische opgaven. Kiest men 'Ondernemend Meierijstad' (nadruk op ondernemerschap, bedrijvigheid en banen) of voor 'Natuurlijk Meierijstad' (inzet op goede woningen, voorzieningen, groen en leefbaarheid) of voor 'Thuis in Meierijstad' (prioriteit geven aan het omkijken naar elkaar, de saamhorigheid, de verbondenheid van het dorp). Waarin wil Meierijstad voorop lopen? Hoe richt Meierijstad de voorzieningen in en hoe concentreert en verspreidt de gemeente de voorzieningen? Wordt de gemeente sterker door een proactieve rol in de smalle of brede regionale samenwerking of juist door een sterke lokale focus? Knopen die door de politiek hierover doorgehakt worden, maken goede keuzes en vervolgstappen mogelijk in de uitwerking van de gekozen strategische opgaven.

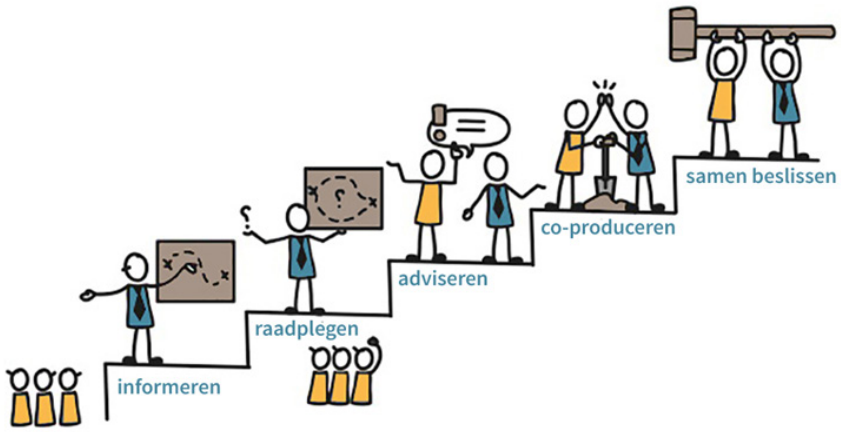
Professionalisering en lerende overheid

De filosofie van Meierijstad om stapsgewijs te vernieuwen, te innoveren, te transformeren én te leren, past bij een professioneel lerende overheid. Daadwerkelijk en systematisch leren is echter verre van eenvoudig. Dit vergt methodische kennis, goede informatie, openheid, de veiligheid om fouten te maken en toe te geven, en om vertrouwen. Veel leerprocessen, vernieuwingen, verbeteringen en innovaties hangen vooral af van 'impliciete', niet-tastbare en slecht gedocumenteerde (ervarings)kennis. Deze is moeilijk uit te wisselen zonder direct contact en persoonlijke vertrouwensrelaties. Ook dit benadrukt het belang van vertrouwen voor een professioneel lerende overheid. Welke keuzes maakt Meierijstad om voor de randvoorwaarden te zorgen (voldoende informatie en methodische kennis, tijd nemen, fouten durven maken, veiligheid en vertrouwen) die systematisch leren mogelijk maken?

Ook voor opgavegerichte samenwerking (intern, extern en regionaal) is vertrouwen van belang. De ervaring in diverse casussen leert, dat er daarnaast ook sprake moet zijn van een gedeelde feitenbasis en gezamenlijke, gedeelde en richtinggevende doelen. Dat aan de voorkant voldoende nagedacht is over welke partijen betrokken moeten zijn om de opgave te kunnen realiseren. De vrijwillige keuze wie mee wil doen in de samenwerking is vaak de start van de samenwerking. Vervolgens is belangrijk om over de gaan op professioneel programma- en projectmanagement met een heldere onderling geaccordeerde scope en een duidelijke leiding. Alle lessen van hoogwaardig programmatisch- en projectmatig werken, moeten door een regisseur van topklasse toegepast gaan en kunnen worden. Tenslotte dienen voldoende financiële middelen toegewezen en een adequaat instrumentarium ingezet worden. Voor Meierijstad is de keuze of men alleen maar A wil zeggen (starten met samenwerken met vele partijen op vrijwillige basis) of ook B (kiezen voor duidelijke doelen, hoogwaardig programma- en projectmanagement en de samenwerking voorzien van alle benodigde middelen).

Tot waar gaat en kan de burgerinvloed gaan?

Meierijstad stimuleert dat inwoners, verenigingen en bedrijven op diverse beleidsterreinen (zorg, welzijn, eigen leefomgeving, veiligheid, parkmanagement e.d.) initiatieven nemen. Als de initiatieven in lijn zijn met de publieke waarden van Meierijstad en draagvlak hebben bij de inwoners dan benadert Meierijstad de initiatieven positief, doet een stap terug of kiest een andere rol. Ruimte geven aan burgerinitiatieven is van belang omdat maatschappelijke acceptatie een voorwaarde is voor succesvolle transities in bijvoorbeeld de energietransitie, de klimaatadaptatie en de transities in het sociale domein.

Bron figuur : www.renskekeur.nl

Door burgers meer te betrekken bij het beleid, ze een rol te geven in de uitvoering, ze mee te laten praten en denken over het nieuwe coalitieakkoord, door burgerbegrotingen en burgerfora te gebruiken, wordt de faalkans verkleind en het draagvlak voor complexe maatschappelijke opgaven vergroot. De maatschappelijke

controverses die optreden rond duurzaamheidsvraagstukken (wel of geen windmolens of zonneweiden op land, de inzet van biomassa en welke, 'wel wenselijk, maar niet in mijn achtertuin') kan worden verminderd door de "gewone" burger mee te laten beslissen en mee te laten profiteren. Toch zijn er vele praktische vragen om burgers meer te betrekken bij het beleid die de lokale samenleving en raad gezamenlijk moeten beantwoorden. Op welke thema's krijgen burgers directe invloed, hoe ver gaat Meierijstad om meningen van burgers op te halen en om participatieve processen op te zetten en hoe betrek je de inwoners die niet (meer) meedoen in de traditionele inspraakprocedures?

Een innovatieve reactie op ondermijning en georganiseerde criminaliteit

Aan de achterkant van het sterk gereguleerde Nederland ontwikkelt zich een schaduwwereld. Een wereld die crimineel van aard is, maar sociaal is ingebed in wijken en die buiten de greep en vaak buiten het zicht van overheden valt. Het is een wereld waar sterke sociale relaties zijn en er gezorgd wordt voor de zwakkeren. Maar intussen wordt daar verschrikkelijk veel geld verdiend, zo nodig door omkoping, intimidatie of geweld. De zichtbare uitingen zijn excessief geweld, liquidaties en (vergis)moorden in de openbare ruimte, bedreigde burgemeesters, het ronselen van kinderen op schoolpleinen, ondernemers en agrariërs die onder druk worden gezet, et cetera. Allerlei advocaten, notarissen en functionarissen uit de bovenwereld bedienen deze onderwereld. En nog meer mensen lopen mee. Zij pikken - naast een uitkering - een graantje mee, verrichten hand- en spandiensten en kijken weg.

De ondermijning en georganiseerde criminaliteit vreet de samenleving aan, bedreigt de volksgezondheid en natuur door drugsafvaldumpingen, draagt bij aan een verdere aantasting van de leefbaarheid van wijken en de leefwereld van de bewoners. De sociale zekerheid en de sociale cohesie worden ondergraven. "Normaal werken" loont niet meer en jongeren komen in aanraking met verkeerde rolmodellen. De georganiseerde criminaliteit verdringt ook "witte" economische activiteiten. Veel criminelen bezitten naast hun criminele activiteiten één of meerdere legale bedrijven (kledingwinkel, horeca, kringloopwinkel, schoonheidssalon, shisha lounge). In veel gevallen zijn deze ondernemingen bedoeld om zowel crimineel geld te investeren als om crimineel geld wit te wassen.

Er is een innovatieve en samenhangende aanpak nodig om de ondermijning aan te pakken. Meierijstad kan om te komen tot een innovatieve aanpak bijvoorbeeld nadenken over het intensiever en frequenter intrekken van vergunningen en het opleggen van bestuurlijke boetes. Het volgen van de activiteiten in leegstaande schuren in het buitengebied, het benutten en stimuleren van de ogen en oren in het buitengebied en het uitbreiden van het werkterrein van boa's tot het buitengebied. De inzet van big data en het koppelen van informatie van gemeenten, sociale diensten, woningbouwcorporaties, zorgverzekeraars, de fiscus en het Kadaster. Door niet alleen in te zetten op strafrecht, maar bijvoorbeeld ook door panden te sluiten, vergunningen in te trekken, navorderingen van de fiscus, boetes van de sociale dienst, door geld af te pakken en dure auto's in beslag te nemen met behulp van bestuursrecht. Daarmee is de crimineel ook geen rolmodel meer. Maar deze schets van een innovatieve aanpak komt niet zonder slag of stoot tot stand. Welke rol wil en kan de gemeente nemen? Welke bevoegdheden heeft of claimt de gemeente? Welke capaciteit heeft de gemeente hiervoor en de partners (politie, justitie, etc.)?

MEIERIJSTAD